

БЪЛГАРСКА АГЕНЦИЯ ПО БЕЗОПАСНОСТ НА ХРАНИТЕ
ЦЕНТЪР ЗА ОЦЕНКА НА РИСКА

СИГУРНОСТ
ВСЕКИ ДЕН

✉ Гр. София, 1606, бул. "Пенчо Славейков" № 15А

☎ +359 (0) 2 915 98 20, ☎ +359 (0) 2 954 95 93, www.babh.government.bg

Птиците никога не са третираны и никога няма да бъдат третираны с хормони

Проф. Бойко Ликов

Напоследък в пресата се спекулира и се задават въпроси защо се прилагат хормони при производството на птиче месо? Не се задава въпросът използват ли се изобщо такива хормони в птицевъдството? **Факт е, че те никога не са били разрешавани и използвани в птицевъдството в Европа и в САЩ (1).**

През 1981 г. е приета Директива 81/602/ЕС за субстанции с хормонално действие прилагани като стимулатори на растеж за животни, от които се добиват храни и съответно е забранена употребата им. Това са хормоните oestradiol 178, testosterone, progesterone, zeranol, trenbolone acetate и melengestrol acetate. Тези забрани се прилагат във всички държави членки и по отношение на вноса от трети страни. **Законова основа е Директива 96/22 ЕС изменена с Директива 2003/74/ЕС (2).** Научният комитет по ветеринарните мерки към ЕК задълбочено преоценява риска за здравето на човека от остатъци от хормони в говеждо месо третирано с посочените шест хормона за стимулатори на растежа. През 1999 г. е направен извода, че не се допускат каквито и да е нива на тези хормони. За oestradiol 178 се преценява, че има канцерогенен ефект. Това е потвърдено през 2000 и 2002 г. Европейският парламент и Съветът изменят Директива 96/22/ЕС с Директива 2003/74/ЕС, която потвърждава забраната за употребата на субстанции с хормонално действие като растежни стимулатори. Освен това драстично се ограничава употребата на oestradiol 178. Разрешава се само при строг ветеринарен контрол за лечение на пиометра, мумификация на плода и презивикване на еструс при говеда, свине и коне. Тази мярка е въведена през 2006 г.

В САЩ обаче употребата на хормони при птици и говеда се регламентира различно(1). За птиците растежните хормони са забранени, но при отглеждането на телета за месо това е практика от много години. Началото е още през 1956 г. с цел стимулиране на растежа на телетата и по-ефикасно усвояване на фуража. Разрешените хормонални препарати са testosterone, estrogen, progesterone, zeranol и trenbolone acetate. Zeranol и trenbolone acetate са синтетични хормони прилагани като импланти на телета. Този процес се следи от USDA Food Safety Inspection Service чрез периодични

проверки за остатъци над нормите. **Хормоналните импланти се постават подкожно в задната част на ухото на телетата**, когато постъпят в групите за угодяване. Това се прави защото ухото не влиза в хранителната верига. Тези импланти обикновено стоят на ухото от 100 до 200 дни и се използват само при телета за угодяване. **Прилагането им при млечни крави, птици и свине е забранено.**

Използването на протеинови растежни хормони при птици е невъзможно, защото ако те се влагат във фуража се разграждат/метаболизират още в мускулестия и жлезистия стомах. Може да се прилагат инжективно (подобно на инсулина при диабетици), но това трябва да става всеки ден и на практика е **абсолютно невъзможно.** Правени са опити с прилагането на хормони при птици, те наистина растат много бързо, но към средата на угодяването възникват сериозни проблеми със ставите на краката.

Спекулира се, че в съвременното птицевъдство бройлерите растат много бързо благодарение на прилагането на хормони. Този растеж се дължи на много добри постижения в генетиката при създаване на оптимални изходни и родителски линии за бройлери, **пълноценно хранене** с фуражи съдържащи протеини, витамини и минерали в определени съотношения в зависимост от възрастта, **оптимална околна среда** (температура, влажност, качество на въздуха, светлинен режим, достатъчен поилен и хранителен фронт) и **избягване на стрес.**

1. *Tabler T. Wells J., Zhai W., 2013, Mississippi State University, Extension Service, MSUcares.com., 2013, webmaster@ext.msstate.edu*
2. *Directive 2005/74/EC amending directive 92/22/EC concerning prohibition on the use in stockfarming of certain substances having hormonal or thyrostatic actions and beta-agonists.*

26.2.2014